Tradus și revizuit de IER (www.ier.ro)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
SECȚIA A PATRA

Hotărârea
din 15 martie 2016
În cauza Hoalgă și alții împotriva României
(Cererea nr. 76672/12)
Strasbourg

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Hoalgă și alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din András Sajó, președinte, Vincent A. De Gaetano, Boštjan M. Zupančič, Nona Tsotsoria, Paulo Pinto de Albuquerque, Krzysztof Wojtyczek, Gabriele Kucsko-Stadlmayer, judecători, și Françoise Elens-Passos, grefier de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 23 februarie 2016,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 76672/12 îndreptată împotriva României, prin care trei resortisanți ai acestui stat, domnii Adrian Hoalgă, Adrian Cornel Leleșan și Rusalin Viorel Săcârcea („reclamanții"), au sesizat Curtea la 14 noiembrie 2012, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția").

2. Reclamanții au fost reprezentați de I.C. Prunaru, avocat în Brașov. Guvernul român („Guvernul") a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna Catrinel Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamanții susțin în special că au fost supuși unor rele tratamente de către jandarmii care i-au interpelat și condus la un post de jandarmerie și care, ulterior, i-ar fi agresat. În plus, aceștia afirmă că au fost lipsiți de libertate fără niciun temei legal, timp de opt ore, cu aceeași ocazie. Aceștia invocă art. 3, art. 5 și art. 6 § 1, 2 și 3 din Convenție.

4. La 19 iunie 2013, cererea a fost comunicată Guvernului.

5. În urma abținerii doamnei Iulia Antoanella Motoc, judecător ales să reprezinte România (art. 28 din Regulamentul Curții), domnul Krzysztof Wojtyczek a fost desemnat în calitate de judecător *ad-hoc* (art. 26 § 4 din Convenție și art. 29 § 1 din Regulament).

ÎN FAPT

I. Circumstanţele cauzei

6. Reclamanţii s-au născut în 1978, 1976 şi, respectiv, 1979 şi locuiesc în Petroş şi Haţeg.

A. Evenimentele din 1 ianuarie 2011 din staţiunea montană „Parâng"

7. În după-amiaza zilei de 1 ianuarie 2011, a avut loc o altercaţie între cei trei reclamanţi şi cei patru jandarmi din staţiunea montană Parâng („staţiunea"), ca urmare a interpelării de către un jandarm a lui E.O.N., un prieten de-al reclamanţilor, care ar fi folosit sania pe o pârtie de schi. Cei trei reclamanţi au fost imobilizaţi, încătuşaţi şi conduşi la postul de jandarmerie din staţiune.

8. În jurul orelor 16, la sediul postului, un jandarm a întocmit un proces-verbal de contravenţie cu privire la E.O.N.

9. La orele 16.16, ceilalţi trei jandarmi au întocmit rapoarte cu privire la circumstanţele utilizării forţei şi mijloacele de care dispuneau împotriva reclamanţilor. Rapoartele menţionau că reclamanţii erau sub influenţa alcoolului şi că au avut un comportament violent.

10. În jurul orelor 16.20, cei trei reclamanţii au fost supuşi unei percheziţii corporale.

11. La o oră neprecizată, jandarmii au redactat rapoarte privind evenimentele din cursul după-amiezii.

12. La orele 20, jandarmii au întocmit un proces-verbal cu acelaşi subiect. În esenţă, faptele erau relatate după cum urmează:

– Jandarmii staţiunii fuseseră repartizaţi în două patrule de câte doi jandarmi. Una din aceste patrule l-au interpelat pe numitul E.O.N., care coborâse cu o sanie pe una din pârtiile de schi, şi l-au condus la postul de jandarmerie, în vederea întocmirii unui proces-verbal de contravenţie. Trei bărbaţi din grupul care îl însoţea pe E.O.N. au sosit rapid la postul de jandarmerie, cu intenţia de a-l scoate pe acesta de acolo. Doi dintre aceşti bărbaţi au intrat în postul de jandarmerie, unde l-au agresat şi l-au insultat pe jandarmul I.A. Jandarmul B.M., care se aşezase în faţa uşii, încercând să îi împiedice să intre, a fost doborât la pământ de un bărbat din grup, care l-a lovit cu pumnul în faţă. Cei trei bărbaţi au încercat să fugă, dar au fost prinşi de cei doi jandarmi cu ajutorul unor salvatori montani prezenţi la sediu şi al jandarmilor din a doua patrulă, care fuseseră chemaţi între timp ca întăriri. Cei trei bărbaţi au avut un comportament agresiv şi i-au insultat pe jandarmi atunci când aceştia i-au condus la postul de jandarmerie. În consecinţă, jandarmii au utilizat forţa împotriva acestora şi i-au încătuşat. În cursul evenimentelor, jandarmii au fost supuşi unor agresiuni de ordin fizic, psihic şi verbal din partea soţiilor celor trei bărbaţi.

13. În continuare, procesul-verbal preciza următoarele:

– Jandarmii au făcut demersuri în vederea identificării celor trei bărbaţi (reclamanţii din prezenta cerere), care nu se aflau în posesia cărţilor lor de identitate. Aceştia din urmă au făcut declaraţii scrise. Reclamantul Hoalgă a declarat că ceilalţi doi reclamanţi au intrat în postul de jandarmerie pentru a interveni în vederea eliberării lui E.O.N. şi că aceştia l-au îmbrâncit pe unul din jandarmi. Acesta a precizat că, în cursul acestei busculade, al doilea jandarm a primit un pumn în faţă. Ceilalţi doi reclamanţi au declarat că interveniseră în vederea eliberării lui E.O.N.

14. În procesul-verbal erau incluse şi declaraţiile a şase martori oculari, inclusiv E.O.N., care au confirmat versiunea faptelor prezentată de jandarmi. E.O.N. a recunoscut, la rândul său, că cei trei reclamanţi i-au îmbrâncit pe jandarmi şi că reclamantul Hoalgă i-a dat un pumn în faţă unuia din ei.

15. În cele din urmă, procesul-verbal menţiona că reclamanţii Hoalgă şi Săcârcea au susţinut că declaraţiile lor fuseseră făcute sub presiune. Toţi trei reclamanţii au refuzat să semneze procesul-verbal. În aceste condiţii, acestora li s-a citit procesul-verbal în întregime, în prezenţa unui martor.

16. La 1 ianuarie 2011, la o oră neprecizată, inspectoratul de jandarmi judeţean a informat Parchetul de pe lângă Judecătoria Petroşani cu privire la evenimente şi la persoanele implicate.

17. La 2 ianuarie 2011, au fost întocmite procese-verbale de contravenție împotriva reclamanților Săcârcea și Leleșan pentru intrarea ilegală în postul de jandarmerie din stațiunea montană Parâng și pentru refuzul de a respecta ordinul agenților statului atunci când aceștia le-au cerut să iasă. Conform informațiilor furnizate de Guvern, contestațiile formulate de cei doi reclamanți împotriva acestor procese-verbale au fost respinse prin hotărârile definitive ale instanțelor naționale din 22 iunie 2011 și, respectiv, 14 martie 2013.

B. Examenele medicale

18. Conform certificatului medico-legal din 4 ianuarie 2011, astfel cum a fost completat la 11 și 24 ianuarie și la 8 februarie 2011, reclamantul Hoalgă prezenta mai multe excoriații la nivelul frunții și ochiului drept și două hematoame la nivel frontal și temporal, precum și echimoze și excoriații la nivelul spatelui, șoldului, picioarelor, brațului drept și la degetele de la ambele mâini, care au necesitat între 35 și 36 de zile de îngrijiri medicale. Aceste leziuni au fost provocate prin lovituri repetate cu un obiect contondent.

19. Conform certificatului medico-legal din 4 ianuarie 2011, astfel cum a fost completat la 12 ianuarie 2011, reclamantul Leleșan prezenta un politraumatism toracic, cu o fractură la nivelul unei coaste, precum și multiple echimoze și excoriații la nivelul ambelor picioare și umărului stâng, care au necesitat între 21 și 22 de zile de îngrijiri medicale. Aceste leziuni au fost provocate prin lovituri repetate cu un obiect contondent.

20. Conform certificatului medico-legal din 4 ianuarie 2011, astfel cum a fost completat la 11 și 24 ianuarie și la 8 februarie 2011, reclamantul Săcârcea prezenta echimoze și excoriații la nivelul frunții, nasului, capului, brațelor și picioarelor, care au necesitat între 35 și 36 de zile de îngrijiri medicale. Aceste leziuni au fost provocate prin lovituri repetate cu un obiect contondent.

21. Conform certificatului medico-legal din 6 ianuarie 2011, astfel cum a fost completat la 20 ianuarie 2011, jandarmul B.M. prezenta un traumatism cranio-facial, o excoriație la mâna stângă, ușoare echimoze la nivelul pleoapelor, o excoriație la nivelul genunchiului stâng și o contuzie în regiunea scapulară stângă, care au necesitat între 23 și 24 de zile de îngrijiri medicale. Aceste leziuni au fost provocate prin lovituri cu un obiect contondent.

C. Ancheta disciplinară împotriva jandarmilor

22. La 3 ianuarie 2011, reclamantul Leleșan a depus o plângere la Inspectoratul General al Jandarmeriei Române, denunțând relele tratamente la care ar fi fost supus de către jandarmii din stațiunea montană Parâng, cu două zile înainte.

23. În aceeași zi, soția reclamantului Leleșan și E.O.N., care era însoțit de tatăl său, au solicitat să fie audiați de către inspectorul-șef al inspectoratului de jandarmi, care i-a primit în aceeași zi. E.O.N. a declarat că nu a fost lovit de jandarmi, dar că declarația lui din 1 ianuarie 2011 a fost făcută sub presiune. Soția reclamantului Leleșan a declarat că jandarmii l-ar fi amenințat cu un pistol.

24. În aceeași zi, o comisie de anchetă internă a fost înființată în cadrul Inspectoratului General al Jandarmeriei Române și însărcinată cu verificarea acuzațiilor menționate anterior. În perioada 4-24 ianuarie 2011, comisia a făcut mai multe demersuri: a analizat documentele referitoare la misiunea de protejare a ordinii publice, desfășurată de jandarmii implicați în evenimente, rapoartele acestora privind evenimentele, întocmite la 1 ianuarie 2011, precum și rapoartele acestora privind utilizarea forței, întocmite în aceeași zi, noile rapoarte întocmite la 4 ianuarie 2011, la cererea comisiei de anchetă, și declarațiile făcute de reclamanți cu această ocazie; aceasta a audiat șapte martori oculari, pe care i-a identificat, și a consemnat conținutul discuțiilor cu alți trei martori oculari și cu reclamantul Leleșan, care a refuzat să indice alți martori oculari. Comisia i-a contactat telefonic pe reclamantul Săcârcea și pe E.O.N., dar ambii au refuzat să se întâlnească cu membrii comisiei. Reclamantul Hoalgă nu a putut fi contactat telefonic.

25. În raportul său din 24 ianuarie 2011, comisia de anchetă a precizat, în esență, următoarele:

– Acuzațiile reclamantului Leleșan, ale soției acestuia și ale lui E.O.N., referitoare la folosirea nejustificată a forței de către cei patru jandarmi, erau contrazise de rapoartele jandarmilor și de depozițiile martorilor oculari, care au declarat că jandarmii au fost nevoiți să folosească forța doar pentru a-i imobiliza pe cei trei reclamanți, care deveniseră agresivi, unul dintre aceștia chiar doborându-l la pământ și lovindu-l pe unul din jandarmi. Acuzațiile reclamantului Leleșan referitoare la agresarea sa și a celorlalți reclamanți, potrivit cărora aceștia ar fi rămas în interiorul postului de jandarmerie timp de aproximativ o oră, perioadă care ar fi fost marcată de urlete de durere, erau infirmate de declarațiile mai multor martori oculari, care se aflau în acel moment la sediul Serviciului Salvamont, care avea un perete comun cu postul de jandarmerie și care permitea să se audă cu ușurință ce se petrecea de cealaltă parte. Acești martori au negat că au auzit țipete sau alte zgomote din postul de jandarmerie. Alți martori au declarat că, în niciun moment, jandarmii nu au făcut uz de armele din dotare, deși persoanele care asistau la evenimente i-au încurajat în acest sens.

Comisia de anchetă a concluzionat că pregătirea misiunii jandarmilor respectase prevederile legale, că aceștia beneficiaseră de o formare corespunzătoare în materie și că aplicaseră procedurile prevăzute pentru acest tip de situație, astfel încât nu li se putea imputa nicio abatere disciplinară. Comisia a subliniat, de asemenea, că plângerea reclamantului era similară unei plângeri penale pentru purtare abuzivă și a evidențiat că, de altfel, parchetul militar fusese deja sesizat cu o astfel de plângere penală.

D. Ancheta penală desfășurată de autorități cu privire la plângerea penală a reclamanților

26. În ianuarie 2011, cei trei reclamanți au depus plângeri penale împotriva celor patru jandarmi din stațiunea montană Parâng, denunțând relele tratamente pe care le-ar fi suferit din partea acestora la 1 ianuarie 2011. Aceștia au completat ulterior plângerile, precizând următoarele acuzații: purtare abuzivă [art. 250 din Codul penal (C. pen.)], vătămare corporală (art. 181 C. pen.), abuz în serviciu contra intereselor persoanelor (art. 246 C. pen.), fals intelectual (art. 289 C. pen.) și lipsire de libertate în mod ilegal (art. 189 C. pen.). Aceste plângeri au fost depuse la Poliția Municipiului Petroșani, la Parchetul de pe lângă Judecătoria Petroșani și la Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Timișoara (denumit în continuare „parchetul militar"). Reclamanții s-au constituit părți civile și au fost reprezentați de un avocat pe parcursul întregii proceduri.

27. În plângerile și explicațiile ulterioare ale celor trei reclamanți, aceștia au prezentat versiunea lor asupra faptelor, care poate fi rezumată după cum urmează:

– La 1 ianuarie 2011, aceștia se aflau pe o pârtie de schi a stațiunii Parâng împreună cu familiile lor și cu mai mulți prieteni. În jurul orelor 15.30, un jandarm l-a interpelat pe E.O.N., un prieten de-al reclamanților, și l-a invitat să îl urmeze la postul de jandarmerie al stațiunii. Având în vedere refuzul acestuia de a da curs acestei invitații, jandarmul l-a apucat de gulerul vestei și l-a împins în direcția postului. Reclamantul Leleșan a intervenit, solicitând să i se comunice motivele reținerii prietenului său. Jandarmul s-a întors spre el, l-a prins de haine și l-a împins în direcția postului de jandarmerie.

– Ceilalți doi reclamanți, care, între timp, ajunseseră în fața postului, au solicitat eliberarea prietenului lor. Aceștia au fost loviți și apoi au fost imobilizați la pământ și încătușați de ceilalți trei jandarmi. Sub amenințarea unui pistol, ulterior, aceștia au fost conduși, pe rând, în interiorul postului.

– Timp de patru ore, jandarmii i-au lovit de mai multe ori cu pumnii și picioarele pe cei trei reclamanți, care aveau cătușe. În plus, aceștia au fost loviți cu obiecte contondente (bastor, mânerul unei mături) sau chiar au fost loviți cu capul de perete. Reclamantul Săcârcea și-a pierdut cunoștința și jandarmii au trebuit să îl stropească cu apă pentru a-și recăpăta cunoștința. Jandarmii au obligat reclamanții să spele podeaua și pereții murdari de sânge.

– Apoi, reclamanții au fost obligați să dea depoziții conforme cu voința jandarmilor.

– În jurul orelor 23.30, după sosirea superiorilor jandarmilor și a unui ofițer de poliție judiciară din cadrul jandarmeriei, reclamanților li s-a permis să părăsească postul de jandarmerie.

– Reclamanţii nu au avut un comportament agresiv şi nu au ameninţat sau insultat jandarmii în niciun moment al zilei.

– În ziua următoare, aceştia s-au prezentat la Spitalul Municipal Hunedoara, unde s-a hotărât spitalizarea lor până la 7 ianuarie 2011. Reclamantul Hoalgă a fost spitalizat din nou în perioada 12-19 ianuarie; acesta a fost diagnosticat cu un traumatism toraco-abdominal şi o hemoragie subconjunctivală.

28. Reclamanţii au depus la dosar certificate medico-legale (*supra*, pct. 18-20) şi fotografii realizate înainte de incident, pentru a arăta că nu prezentau nicio urmă de agresiune, şi fotografiile realizate după reţinerea lor la postul de jandarmerie, arătând urmele de violenţă vizibile pe diverse părţi ale corpului acestora. Aceştia au depus la dosar şi o înregistrare video în care mai mulţi jandarmi încercau să oblige o persoană să intre în postul de jandarmerie, în timp ce această persoană se opunea ferm, agăţându-se de uşa de la intrare, precum şi alte trei înregistrări în care aceştia denunţau relele tratamente la care ar fi fost supuşi de către jandarmi.

29. Au mai fost depuse la dosar şi alte fotografii care prezentau postul de jandarmerie din staţiunea montană Parâng, precum şi un jandarm a cărui proteză dentară se desprinsese.

30. Cauza a fost trimisă în faţa parchetului militar.

31. Prin rezoluţia din 28 martie 2011, parchetul militar a dispus începerea urmăririi penale împotriva jandarmilor.

32. La 29 martie 2011, parchetul militar i-a audiat pe reclamanţi, care au confirmat şi au completat versiunea asupra faptelor prezentată în plângerile lor.

Reclamantul Leleşan a precizat că nu a refuzat să intre în sediul jandarmeriei la cererea agenţilor statului, dar că ceilalţi doi reclamanţi au opus o oarecare rezistenţă, fără însă a riposta cu violenţă. Acesta a menţionat pentru prima dată că jandarmii ar fi revopsit o parte din pereţii murdăriţi de sânge. Reclamanţii Hoalgă şi Săcârcea au adăugat că şeful de post, care ajunsese după-amiază la faţa locului şi care era foarte nervos că a trebuit să se deplaseze, le-ar fi aplicat lovituri la nivelul picioarelor şi lovituri de pumn la nivelul capului. Reclamantul Hoalgă a afirmat că, de teamă, a refuzat să intre în sediul jandarmeriei, la cererea jandarmilor; că, după ce asistase la imobilizarea violentă a reclamantului Săcârcea, a încercat să fugă, dar fără succes; şi că, după ce a intrat în postul de jandarmerie, reclamantul Săcârcea a fost lovit în spate şi în cap cu mânerul unei mături. Reclamantul Săcârcea a menţionat că le spusese jandarmilor că refuză să intre în postul de jandarmerie şi că este gata să le prezinte actul de identitate, dacă era necesară adoptarea unor măsuri împotriva sa. Toţi reclamanţii au declarat că nu se aflau sub influenţa băuturilor alcoolice la data de 1 ianuarie 2011 şi că, de altfel, religia de care aparţin interzice consumul de alcool.

33. La 29 martie 2011, parchetul militar a audiat şase martori oculari propuşi de reclamanţi, martori care făceau parte din grupul care îi însoţea în ziua incidentului. Aceşti martori au confirmat versiunea reclamanţilor asupra faptelor şi majoritatea dintre ei au menţionat că reclamanţii ieşiseră din postul de jandarmerie „în jurul orelor 23.30" sau „după [o perioadă de] aproximativ opt ore".

34. La 13 aprilie 2011, parchetul i-a audiat şi pe cei patru jandarmi implicaţi în incident. Versiunea acestora poate fi rezumată după cum urmează:

– Unul din ei l-a interpelat pe E.O.N., pentru a-l conduce la postul de jandarmerie şi pentru a întocmi un proces-verbal de contravenţie, pe motiv că acesta a folosit sania ilegal pe o pârtie de schi. Doi dintre reclamanţi au intrat în postul de jandarmerie şi au împins un jandarm. Reclamantul Hoalgă i-a dat un pumn în faţă altui jandarm şi l-a trântit. Atunci, ceilalţi jandarmi au intervenit pentru a-i conduce pe toţi reclamanţii în interiorul postului. În acest scop, a fost necesar ca aceştia să folosească forţa (imobilizarea braţelor prin flexare, utilizarea de cătuşe şi imobilizarea la pământ), din cauza opoziţiei violente a reclamanţilor.

Jandarmul I.A. a precizat că, în cursul imobilizării reclamantului Săcârcea, care devenise foarte violent, acesta căzuse la pământ, pe burtă, şi că, atunci, i-a pus un genunchi în spate pentru a-i fixa cătuşele; şi că, odată ajunşi în interiorul postului, după zece minute, jandarmii le-au scos cătuşele reclamanţilor şi au procedat la identificarea lor, la percheziţia lor corporală şi alte măsuri preventive, necesare pentru deschiderea unei proceduri pentru ultraj

Jandarmii au negat că i-au agresat, amenințat sau insultat în vreun fel pe reclamanți. Unul din jandarmi a afirmat că formalitățile s-au încheiat în jurul orelor 22 sau 23, cu prezentarea procesului-verbal de constatare a infracțiunii de ultraj și consemnarea mențiunilor dorite de reclamanți.

35. La 27 aprilie 2011, parchetul militar a audiat șase martori oculari propuși de jandarmi, dintre care unele persoane îi ajutaseră să îi imobilizeze pe reclamanți. Acești martori au confirmat versiunea jandarmilor asupra faptelor.

36. La 26 aprilie 2011, parchetul militar a dispus realizarea unei expertize medico-legale în privința jandarmului care depusese un certificat medical care atesta faptul că acesta prezenta leziuni, inclusiv traumatisme dentare, care au necesitat mai multe zile de îngrijiri medicale (supra, pct. 21).

37. Din expertiza medico-legală realizată la 12 mai 2011 reieșea:

– că jandarmul prezenta mai multe leziuni, care au necesitat între șapte și opt zile de îngrijiri medicale;

– că nu se putea stabili o legătură de cauzalitate între leziunile menționate anterior și problemele care au fost identificate în cadrul unui control dentar (proteză dentară desprinsă), cu atât mai mult cu cât nu a fost identificat niciun traumatism în zona buco-dentară.

38. Prin rezoluția din 17 mai 2011, parchetul militar a respins cererea jandarmilor având ca obiect realizarea unor expertize medico-legale în privința reclamanților.

39. La 30 iunie 2011, parchetul militar l-au audiat pe M.P, un ofițer al jandarmeriei care se deplasase la data de 1 ianuarie 2011 la postul de jandarmerie din stațiunea montană Parâng. Aceasta a declarat, în principal, cele ce urmează:

– Acesta nu a observat urme de violență asupra reclamanților, nici sânge pe pereți, astfel cum afirmă aceștia, nici mobilier distrus sau alte pagube și nici vreun element care să indice că pereții ar fi fost revopsiți proaspăt. Acesta a rămas la fața locului până la sosirea lui S.B., ofițer de poliție judiciară din cadrul jandarmeriei.

40. În aceeași zi, parchetul militar l-a audiat pe S.B. care a făcut, în esență, următoarele precizări:

– Acesta a ajuns la postul de jandarmerie din stațiunea Parâng în jurul orelor 23 și a stat acolo aproximativ 30 de minute. Sarcina acestuia era să verifice documentele prealabile întocmite de jandarmi și să le transmită unui procuror. Acesta nu a remarcat urme de violență asupra reclamanților; în schimb, un jandarm i-a arătat o proteză dentară care îi căzuse ca urmare a agresiunilor suferite din partea reclamanților.

41. La 22 iulie 2011, parchetul militar a dispus efectuarea unui test poligraf în privința jandarmilor. Întrebările priveau eventuale rele tratamente aplicate de aceștia sau acțiuni de ștergere a urmelor de rele tratamente.

42. La 4 august 2011, jandarmii au fost supuși unui test poligraf la Inspectoratul de Poliție Județean Timiș. Aceștia au negat că au aplicat reclamanților vreun tip de rele tratamente, fără ca testul să arate semne ale minciunii sau ale simulării. Reclamanții sau reprezentanții lor nu au putut nici să asiste la acest test, nici să propună în prealabil întrebări care să fie adresate persoanelor în cauză.

43. La 14 noiembrie 2011, parchetul militar l-au audiat pe V.S., șeful postului de jandarmerie din stațiunea montană Parâng. Acesta a declarat că a ajuns la post în jurul orelor 18 și a rămas acolo până la orele 22.

44. Raportul comisiei de anchetă internă din cadrul jandarmeriei, referitor la evenimentele din 1 ianuarie 2011 (*supra*, pct. 25), precum și rapoartele de evaluare internă a celor patru jandarmi au fost depuse la dosar.

45. La o dată neprecizată, Departamentul de Informații și Protecție Internă („DIPI") din cadrul Ministerului de Interne a trimis un răspuns la cererea parchetului militar cu privire la informațiile de care dispunea în legătură cu evenimentele din 1 ianuarie 2011. Informațiile obținute de DIPI pot fi rezumate astfel:

– Atunci când jandarmii din stațiunea montană Parâng l-au interpelat și condus pe E.O.N. la postul de jandarmerie în vederea aplicării unei sancțiuni contravenționale, a izbucnit o altercație verbală între jandarmi și prietenii lui E.O.N. și jandarmii au fost insultați. Având în vedere că E.O.N. și prietenii acestuia au devenit recalcitranți, situația a degenerat, jandarmul B.M. fiind agresat fizic și trântit la pământ.

46. Prin rezoluția din 28 noiembrie 2011, parchetul militar a dispus încetarea urmăririi penale inițiate împotriva celor patru jandarmi.

În motivarea sa, parchetul a eliminat, în primul rând, singurele probe directe în cauză, și anume declarațiile martorilor acuzării și ale martorilor apărării, pe care le-a considerat subiective, deoarece acestea au fost făcute de prietenii reclamantului, pe de o parte, și de jandarmi, pe de altă parte. În ceea ce privește restul probelor obținute, parchetul a subliniat că puteau fi luate în considerare doar fotografiile cu reclamanții înainte de incident, în care aceștia nu prezentau nicio urmă de violență, deoarece acestea erau datate 1 ianuarie 2011. În schimb, fotografiile în care apăreau urme de violență vizibile pe diverse părți ale corpului reclamanților și fotografia în care apărea un jandarm care prezenta o proteză dentară desprinsă nu erau datate și, prin urmare, nu puteau fi luate în considerare. Aceasta era și situația înregistrărilor video depuse la dosar de către reclamanți, înregistrări în care, de altfel, nu apărea niciun act de agresiune împotriva lor. Au fost eliminate, de asemenea, depozițiile superiorului ierarhic al jandarmilor și ale ofițerului de poliție judiciară din cadrul jandarmeriei, din cauza faptului că aceștia făceau parte din aceeași structură militară ca și jandarmii.

Parchetul a subliniat, de asemenea, că răspunsul DIPI și rezultatele testării la poligraf confirmau versiunea jandarmilor asupra faptelor. Acesta a luat act și de evaluările pozitive obținute de jandarmi în exercitarea atribuțiilor lor. Parchetul a citat, de asemenea, raportul anchetei interne a jandarmeriei, invocat de jandarmi în sprijinul argumentelor acestora.

Având în vedere toate elementele astfel reținute, parchetul a considerat:

– că jandarmii au acționat în conformitate cu dispozițiile art. 19 și 29 din Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, care autorizează jandarmii să restabilească ordinea și să utilizeze forța și mijloacele din dotare în acest scop, în cazul unor acte de violență: în speță, comportamentul reclamanților a făcut necesară acțiunea de imobilizare din partea jandarmilor;

– că, în consecință, jandarmii nu era vinovați de purtare abuzivă, având în vedere lipsa elementului intenționat;

– că jandarmii nu i-au lipsit pe reclamanți de libertate în mod ilegal: reclamanții au fost conduși la postul de jandarmerie în scopul deschiderii unei proceduri penale pentru ultraj și era necesar un anumit interval de timp pentru efectuarea percheziției corporale, obținerea declarațiilor scrise ale acestora și redactarea unor procese-verbale de contravenție.

În ceea ce îl privește pe șeful jandarmilor – despre care, după începerea urmăririi penale, reclamanții Hoalgă și Săcărcea au afirmat că, după ce a ajuns la fața locului în după-amiaza respectivă, le-a aplicat lovituri la nivelul picioarelor și lovituri de pumn la nivelul capului –, în lumina concluziilor prezentate anterior, parchetul militar a pronunțat, de asemenea, neînceperea urmăririi penale.

47. Reclamanții au contestat rezoluția parchetului în fața prim-procurorului parchetului și, ulterior, în fața Tribunalului Militar Timișoara. Aceștia au susținut:

– că parchetul a refuzat în mod eronat să conexeze cauza cu procedura distinctă referitoare la suspiciunea săvârșirii infracțiunii de ultraj pretinse de jandarmi (*infra*, pct. 50);

– că parchetul a încălcat principiul egalității armelor, bazându-se pe un raport al unei anchete disciplinare interne efectuate de jandarmerie, precum și pe rezultatele unui testări poligraf realizate în afara procedurii penale, fără ca reclamanții sau reprezentanții acestora să fi avut posibilitatea de a formula în prealabil întrebări care să fie adresate persoanelor în cauză;

– că parchetul nu a procedat la organizarea unor confruntări între martori sau la examinarea încrucișată a fotografiilor, documentelor medicale sau a declarațiilor martorilor;

– că parchetul a examinat faptele numai din perspectiva acuzației de purtare abuzivă nepronunțându-se asupra infracțiunii de vătămare corporală;

– că lipsirea lor de libertate nu era compatibilă cu dispozițiile art. 143 C. proc. pen., care reglementează reținerea, și cu art. 5 § 1 și 3 din Convenție;

– că parchetul a neglijat să verifice dacă timpul petrecut efectiv de aceștia în sediu jandarmeriei era într-adevăr necesar pentru obținerea declarațiilor scrise ale acestora sau pentru întocmirea unor procese-verbale.

48. Prin rezoluția din 4 ianuarie 2012, prim-procurorul parchetului militar a confirmat rezoluția din 28 noiembrie 2011.

În ceea ce privește criticile de natură procedurală, acesta a considerat:

– că parchetul militar era competent să examineze plângerile reclamanților îndreptate împotriva jandarmilor și că nu se impunea conexarea procedurii cu aceea referitoare la infracțiunea de ultraj;

– că argumentele reclamanților erau mai degrabă similare unor critici privind interpretarea probelor instrumentate în dosar;

– că, deși testarea poligraf dispusă de procurorul militar nu constituia un mijloc de probă prevăzut de Codul român de procedură penală, aceasta reprezenta totuși o metodă științifică general acceptată la nivel european și internațional și un procedeu sigur de detectare a comportamentelor simulate; că, ținând seama de condițiile specifice în care s-a desfășurat testarea, nu poate fi asigurat principiul contradictorialității și că, în orice caz, în speță, testarea poligraf a constituit doar un element, coroborat cu alte probe instrumentate în dosar;

– în ceea ce privește raportul anchetei interne a jandarmeriei, conform căruia concluziile parchetului militar s-au bazat pe probele instrumentate chiar de acesta și nu pe raportul respectiv; că, totuși, raportul în cauză era un act al autorității naționale pentru care lucrau inculpații, raport care privea aceleași evenimente ca și acelea care făceau obiectul urmăririi penale, și că, prin urmare, parchetul militar nu putea să nu țină seama de acest raport.

Având în vedere aceste considerente, prim-procurorul a concluzionat că principiul egalității armelor nu a fost încălcat în speță, cu atât mai mult cu cât parchetul a instrumentat toate probele relevante, a comunicat părților măsurile de cercetare adoptate, și-a asumat un rol activ și avocații aleși de părți au avut posibilitatea de a participa la diversele acte de urmărire penală.

În ceea ce privește fondul, ținând seama de documentele de la dosar, prim-procurorul a concluzionat:

– că, în fața reacțiilor vehemente și a refuzului violent al suspecților de a se conforma ordinelor justificate ale jandarmilor, riposta acestora din urmă prin recurgerea la forță era legitimă;

– că reclamanții au fost reținuți în postul de jandarmerie doar pentru realizarea unor operațiuni procedurale regulamentare; și că, prin urmare, aceștia nu au suferit o lipsire de libertate în mod ilegal, în sensul art. 189 C. pen. și al art. 5 din Convenție.

49. Această rezoluție a fost confirmată în ultimă instanță de Tribunalul Militar Timișoara, la 16 mai 2012, după audierea reclamanților și a celor patru jandarmi implicați în evenimente. Tribunalul a citat art. 27 din Legea nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române.

E. Procedura penală privind infracțiunea de ultraj

50. La 3 ianuarie 2011, Inspectoratul de Jandarmi Județean Hunedoara a sesizat Parchetul de pe lângă Judecătoria Petroșani cu o plângere penală împotriva reclamanților pentru ultraj (art. 239 C. pen.) și pentru ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea ordinii și liniștii publice [art. 321 alin. (1) C. pen.] în ceea ce privește evenimentele din 1 ianuarie 2011, pentru pretinsa agresare a doi jandarmi.

51. La 10 aprilie 2012, Parchetul de pe lângă Judecătoria Petroșani a pronunțat o nouă rezoluție în ceea ce privește această plângere.

În ceea ce privește stabilirea vinovăției, parchetul a declarat că din declarațiile jandarmilor și ale celor opt martori ai acuzării rezulta că reclamantul Hoalgă l-a trântit la pământ pe un jandarm și l-a lovit cu pumnul și că reclamanții Leleșan și Săcârcea au lovit un alt jandarm; și că probele instrumentate în speță au permis să se stabilească faptul că, după ce au fost imobilizați de jandarmi, reclamanții au rămas la sediul jandarmeriei pentru a face declarații până în jurul orelor 22.

Ajungând astfel la concluzia că reclamanții erau într-adevăr vinovați de faptele imputate, parchetul a apreciat totuși că acțiunile acestora nu prezentau un pericol social ridicat, care să necesite o condamnare penală: conform documentelor medicale depuse la dosar, unul din jandarmi nu a avut nevoie de îngrijiri și al doilea a avut nevoie doar de câteva zile.

În consecință, parchetul a decis încetarea urmăririi penale inițiate împotriva reclamanților și, în schimb, să le aplice acestora amenzi administrative, și anume, reclamanților Leleșan și Săcărcea o amendă de 800 lei românești (ROL) și reclamantului Hoalgă o amendă de 1 000 ROL.

II. Dreptul intern relevant

52. Dispozițiile relevante ale dreptului intern, referitoare la măsurile preventive din cadrul unui proces penal, în vigoare la momentul faptelor, sunt descrise în cauza *Creangă împotriva României* (MC) (nr. 29226/03, pct. 58, 23 februarie 2012).

53. În temeiul Legii nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, jandarmeria este o structură militară din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Jandarmii au statutul de militari. Urmărirea penală împotriva acestora pentru fapte interzise de legea penală ține, în temeiul statutului lor de militari activi, de competența parchetelor și instanțelor militare.

Articolele relevante din lege sunt redactate astfel:

Art. 19

„(1) Jandarmeria Română, prin structurile sale specializate, are următoarele atribuții:

a) apără, prin mijloacele și metodele prevăzute de lege, viața, integritatea corporală și libertatea persoanei, proprietatea publică și privată, interesele legitime ale cetățenilor, ale comunității și ale statului [...]

c) execută misiuni de restabilire a ordinii publice când aceasta a fost tulburată prin orice fel de acțiuni sau fapte care contravin legilor în vigoare [...]

e) execută [...] misiuni de menținere a ordinii publice pentru prevenirea și descoperirea infracțiunilor în stațiuni montane [...]

q) constată contravenții și aplică sancțiuni contravenționale, potrivit legii;

r) efectuează, în condițiile legii, acte necesare începerii urmăririi penale pentru infracțiunile constatate pe timpul executării misiunilor specifice, potrivit prevederilor art. 214 din Codul de procedură penală [...]"

Art. 27

„(1) În realizarea atribuțiilor ce îi revin, potrivit legii, personalul militar al Jandarmeriei Române este învestit cu exercițiul autorității publice.

(2) În exercitarea atribuțiilor ce îi revin, personalul prevăzut la alin. (1) are următoarele drepturi și obligații:

[...]

b) să legitimeze orice persoană când există indicii temeinice că a săvârșit, săvârșește sau se pregătește să săvârșească o faptă ce constituie infracțiune ori contravenție precum și persoanele care solicită intrarea într-un perimetru legal restricționat. [...]"

Art. 29

„În îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, personalul militar al Jandarmeriei Române folosește [...] cătușe [...] în următoarele situații:

a) pentru împiedicarea și neutralizarea acțiunilor agresive ale persoanelor care tulbură grav ordinea publică, acțiuni ce nu au putut fi înlăturate sau anihilate prin utilizarea altor mijloace legale;

b) împotriva celor care pătrund fără drept în sediile autorităţilor publice sau ale altor instituţii de interes public ori privat şi care, avertizaţi şi somaţi, au refuzat să părăsească de îndată aceste sedii, precum şi împotriva grupurilor organizate care împiedică desfăşurarea normală a activităţii pe căile de comunicaţii, în locurile publice şi în alte obiective importante;

c) pentru imobilizarea persoanelor sau a grupurilor de persoane care provoacă dezordine şi întreprind acţiuni ce pun în pericol viaţa, integritatea corporală sau sănătatea persoanelor, proprietatea publică sau privată, ultragiază forţele de ordine sau alte persoane învestite cu funcţii ce implică exerciţiul autorităţii publice ori tulbură grav ordinea publică, prin acte de violenţă."

Art. 33

„Folosirea mijloacelor prevăzute la art. 29 se face în mod gradual şi nu trebuie să depăşească nevoile reale pentru imobilizarea persoanelor turbulente sau agresive ori pentru neutralizarea acţiunilor ilegale şi va înceta de îndată ce scopul misiunii a fost realizat."

54. Dispoziţiile relevante ale Codului de procedură penală, astfel cum erau în vigoare la momentul faptelor, sunt redactate după cum urmează:

Art. 214
Actele încheiate de unele organe de constatare

„Sunt obligate să procedeze la luarea de declaraţii de la făptuitor şi de la martorii care au fost de faţă la săvârşirea unei infracţiuni şi să întocmească proces-verbal despre împrejurările concrete ale săvârşirii acesteia: [...]

c) ofiţerii şi subofiţerii din cadrul Jandarmeriei Române pentru infracţiunile constatate pe timpul executării misiunilor specifice [...]

Actele încheiate se înaintează procurorului în cel mult 3 zile de la descoperirea faptei ce constituie infracţiune, afară de cazul când legea dispune altfel.

În caz de infracţiuni flagrante, aceleaşi organe au obligaţia să înainteze de îndată procurorului pe făptuitor, împreună cu lucrările efectuate şi cu mijloacele materiale de probă.

Procesele-verbale încheiate de aceste organe constituie mijloace de probă."

ÎN DREPT

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 3 din Convenţie

55. Reclamanţii susţin că au suferit rele tratamente, prin folosirea forţei, în opinia lor, nejustificată şi disproporţionată, de către jandarmi la 1 ianuarie 2011. Aceştia se plâng, în plus, de faptul că nu au beneficiat de un proces echitabil, în mai multe privinţe. Aceştia invocă art. 3 şi art. 6 § 1, 2 şi 3 din Convenţie.

Curtea consideră că este necesar ca aceste capete de cerere să fie examinate numai din perspectiva art. 3 din Convenţie, sub aspect material şi procedural, care este redactat astfel:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante."

A. Cu privire la admisibilitate

56. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat, în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. În plus, subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Cu privire la pretinsele rele tratamente

a) Argumentele părților

57. Reclamanții susțin că au fost victimele unor rele tratamente din partea jandarmilor, cu ocazia interpelării lor din 1 ianuarie 2011. Aceștia fac referire la declarațiile martorilor, la certificatele medico-legale care au constatat existența unor leziuni cauzate de lovituri repetate cu obiecte contondente, precum și la fotografiile care arată că aceștia nu aveau leziuni înainte de a fi interpelați.

În această privință, ei reamintesc jurisprudența constantă a Curții, potrivit căreia, în cazul în care o persoană este rănită atunci când se află în întregime sub controlul agenților statului, orice vătămare suferită în cursul acestei perioade dă naștere unor puternice prezumții de fapt [*Salman împotriva Turciei* (MC), nr. 21986/93, pct. 100, CEDO 2000-VII]. Aceștia reamintesc, citând în special cauza *Selmouni împotriva Franței* (MC) (nr. 25803/94, pct. 87, CEDO 1999-V), că, într-un astfel de caz, Guvernului îi revine obligația de a furniza o explicație plauzibilă în ceea ce privește originea acestor vătămări și de a prezenta probe care să stabilească fapte de natură să pună la îndoială acuzațiile victimei, în special dacă acestea sunt susținute de documente medicale.

58. În opinia reclamanților, Guvernul nu a prezentat nicio dovadă privind necesitatea recurgerii la forță împotriva lor.

Aceștia consideră că orice argument contrar este infirmat de rezoluția Parchetului de pe lângă Judecătoria Petroșani din 10 aprilie 2012, pronunțată în cadrul urmăririi penale pentru ultraj, care a arătat că acțiunile reclamanților nu prezentau un pericol social ridicat, care să fi necesitat o condamnare penală.

În opinia lor, chiar presupunând că ar fi avut un comportament care impunea imobilizarea, nimic nu putea să justifice acte de violență atât de grave.

59. Reclamanții susțin că intensitatea loviturilor primite de la jandarmi, care a cauzat multiple traumatisme și care este reflectată de numărul mare de zile de îngrijiri medicale acordate, precum și de durata aplicării relelor tratamente, adică mai multe ore într-un mediu închis, permit să se concluzioneze că tratamentele la care au fost supuși au un caracter inuman și degradant în sensul art. 3 din Convenție.

60. Guvernul afirmă că reclamanții nu au suferit rele tratamente și, în acest sens, face trimitere la declarațiile martorilor, obținute de parchetul militar. Acesta susține că leziunile reclamanților au fost cauzate în timpul unei intervenții legitime a jandarmilor, care fuseseră insultați și agresați, și că, în cursul imobilizării, reclamanții au continuat să fie extrem de agresivi, în pofida eforturilor depuse de jandarmi pentru a-i calma.

Guvernul admite că reclamanții au făcut obiectul unui tratament dur. Dar, în opinia acestuia, riposta jandarmilor a fost impusă de comportamentul foarte agresiv al reclamanților. Acest lucru este demonstrat de imposibilitatea jandarmilor din prima patrulă de a gestiona situația, aceștia fiind nevoiți să apeleze la a doua patrulă pentru a restabili ordinea și pentru a lua măsurile legale care se impuneau împotriva persoanelor care îi agresaseră.

61. Guvernul consideră că este imposibil ca, pornind de la probele prezentate în fața sa, Curtea să stabilească dacă reclamanții au suferit rele tratamente contrare art. 3 din Convenție atunci când se aflau în custodia jandarmilor. În orice caz, acesta apreciază că nu este sarcina Curții să stabilească faptele, asemenea unei instanțe de prim grad, instanțele naționale fiind mai în măsură să facă acest lucru.

b) Motivarea Curții

62. Curtea reamintește că relele tratamente trebuie să atingă un prag minim de gravitate pentru a intra sub incidența art. 3. Aprecierea acestui prag minim este relativă în esență; ea depinde de ansamblul datelor cauzei și, în special, de durata tratamentelor, de efectele fizice sau psihice ale acestora, precum și, uneori, de sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei [*Jalloh împotriva Germaniei* (MC), nr. 54810/00, pct. 67, CEDO 2006-IX].

În speță, Curtea subliniază, cu titlu introductiv, că nu este contestat faptul că leziunile reclamanților sunt suficient de grave pentru a intra în sfera de aplicare a art. 3 din Convenție.

63. În continuare, Curtea reamintește că, în ceea ce privește folosirea forței în timpul unei interpelări, aceasta trebuie să cerceteze dacă forța folosită era strict necesară și proporțională și dacă statul trebuie să fie considerat responsabil pentru leziunile suferite (*Berliński împotriva Poloniei*, nr. 27715/95 și 30209/96, pct. 64, 20 iunie 2002). Pentru a soluționa această chestiune, Curtea trebuie să țină seama de vătămarea cauzată și de circumstanțele în care a avut loc aceasta (*R.L. și M.-J.D. împotriva Franței*, nr. 44568/98, pct. 68, 19 mai 2004). În plus, de regulă, Guvernului îi revine obligația să aducă dovezi relevante care să demonstreze că folosirea forței a fost proporționată și totodată necesară (*Ribitsch împotriva Austriei*, 4 decembrie 1995, pct. 34, seria A nr. 336, *Rehbock împotriva Sloveniei*, nr. 29462/95, pct. 72-76, CEDO 2000-XII, *Altay împotriva Turciei*, nr. 22279/93, pct. 54, 22 mai 2001, și *Ivan Vassilev împotriva Bulgariei*, nr. 48130/99, pct. 79, 12 aprilie 2007).

64. Curtea subliniază, de asemenea, că, în cazul acuzațiilor întemeiate pe art. 3 din Convenție, aceasta trebuie să efectueze o examinare deosebit de aprofundată (*Vladimir Romanov împotriva Rusiei*, nr. 41461/02, pct. 59, 24 iulie 2008). În cazul în care a existat o procedură internă, nu intră totuși în atribuțiile Curții să substituie propria viziune asupra lucrurilor celei a instanțelor interne, cărora le revine, în principiu, obligația aprecierii informațiilor obținute de acestea (*Jasar împotriva Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei*, nr. 69908/01, pct. 49, 15 februarie 2007). Deși constatările instanțelor interne nu obligă Curtea, aceasta are nevoie totuși de elemente convingătoare pentru a putea să se abată de la constatările la care au ajuns acestea.

65. Pentru a aprecia elementele care îi permit să afirme dacă a existat o încălcare a art. 3, Curtea se bazează pe principiul probei „dincolo de orice îndoială rezonabilă", dar adaugă că o astfel de probă poate rezulta dintr-o serie de indicii sau de prezumții irefragabile, suficient de puternice, clare și concordante [*Jalloh*, citată anterior, pct. 67, *Ramirez Sanchez împotriva Franței* (MC), nr. 59450/00, pct. 117, CEDO 2006-IX].

66. În speță, Curtea subliniază că, deși circumstanțele exacte în care au fost vătămați reclamanții fac obiectul unor dezbateri aprinse între părți, Guvernul recunoaște că leziunile persoanelor respective au fost cauzate în timpul unei intervenții legitime a jandarmilor, agenți ai statului. Așadar, Curtea consideră stabilit faptul că leziunile identificate au apărut pe corpul persoanelor în cauză în cursul evenimentelor din 1 ianuarie 2011.

67. Astfel, Curtea are sarcina de a cerceta dacă forța utilizată în speță era necesară și proporționată.

68. În această privință, Curtea subliniază în primul rând că, la originea evenimentelor se află încercarea jandarmilor de a-l aduce pe E.O.N., un prieten de-al reclamanților, la postul de jandarmerie, pentru a-i verifica identitatea și pentru a-i aplica o sancțiune contravențională; arestarea în urma căreia cei trei reclamanți au încercat să intervină în sprijinul prietenului lor.

69. Guvernul susține că, în aceste condiții, recurgerea la forță era necesară pentru a face față agresiunii fizice a reclamanților împotriva jandarmilor.

Deși versiunile părților diferă în ceea ce privește desfășurarea faptelor după interpelarea lui E.O.N., Curtea subliniază totuși că reclamanții nu au negat faptul că au opus o anumită rezistență jandarmilor, atunci când aceștia din urmă i-au invitat să intre în postul de jandarmerie (*supra*, pct. 32).

70. În aceste condiții, Curtea admite necesitatea exercitării unei forme de constrângere, pentru a evita eventuale excese și pentru a-i împiedica pe reclamanți să devină violenți (*Sarigiannis împotriva Italiei*, nr. 14569/05, pct. 61, 5 aprilie 2011, și, *a contrario*, *Darraj împotriva Franței*, nr. 34588/07, pct. 43, 4 noiembrie 2010). Cu toate acestea, chiar presupunând că această constrângere a fost „necesară", într-o oarecare măsură, din cauza comportamentului agresiv al reclamanților, starea dosarului nu permite să se stabilească dacă constrângerea exercitată a rămas la un nivel „proporționat".

71. Curtea subliniază că patru jandarmi erau prezenți pentru a-i stăpâni pe cei trei reclamanți. În plus, forțele de ordine au beneficiat de ajutorul salvamontiștilor prezenți. În acest context, nici autoritățile judiciare naționale, nici Guvernul, nu au explicat originea numeroaselor răni grave suferite de reclamanți (*supra*, pct. 18-20). În această privință, se pare că autoritățile judiciare naționale nu au făcut demersuri serioase pentru a verifica dacă reacția forțelor de ordine în speță a avut un caracter proporțional (*Sarigiannis*, citată anterior, pct. 62, și *Petkov și Parnarov împotriva Bulgariei*, nr. 59273/10, pct. 47-48, 19 mai 2015), aspect pe care aceasta îl va examina în continuare (*infra*, pct. 77 și următoarele). În concluzie, Curtea consideră că Guvernul nu a demonstrat, în circumstanțele speței, că folosirea forței împotriva reclamanților a fost proporționată.

72. Curtea apreciază că această situație era de natură să le cauzeze reclamanților o suferință fizică și psihică, ceea ce o determină să considere că tratamentele aplicate reclamanților au avut un caracter inuman și degradant.

73. Prin urmare, a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect material.

2. Cu privire la caracterul efectiv al anchetei

a) Argumentele părților

74. În formularul de cerere, reclamanții s-au plâns de următoarele aspecte:

– în primul rând, de caracterul inechitabil, în opinia lor, al procedurii penale inițiate în urma plângerilor lor penale, în măsura în care autoritățile judiciare au ținut seama de un raport al unei anchete interne efectuate de jandarmerie, adică de actele de cercetare efectuate de persoane care provin din aceeași structură militară județeană ca și suspecții;

– în al doilea rând, de refuzul Tribunalului Militar Timișoara de a clarifica faptele imputate jandarmilor și de a examina probele instrumentate de parchet, precum și de caracterul lapidar al motivării hotărârii definitive a acestuia din 16 mai 2012.

75. În observațiile scrise, reclamanții susțin că ancheta desfășurată în speță nu a fost efectivă în sensul art. 3 din Convenție. Aceștia critică în special:

– alegerea autorităților judiciare naționale de a elimina în întregime depozițiile martorilor acuzării și ale martorilor apărării, pe motiv că acestea erau subiective, fără să încerce să analizeze relevanța acestora sau să le confrunte cu alte probe instrumentate în dosar;

– refuzul autorităților de a conexa, în pofida conexității lor evidente, procedura deschisă în urma plângerilor penale ale acestora și procedura inițiată împotriva lor pentru ultraj, chiar dacă acestea au fost examinate de parchete diferite: prima, de parchetul militar, și a doua, de un parchet de drept comun, imparțialitatea organelor militare însărcinate cu efectuarea anchetei putând fi în mod rezonabil pusă la îndoială.

76. Guvernul susține că autoritățile naționale au efectuat o anchetă serioasă și efectivă în ceea ce privește acuzațiile reclamanților: în opinia sa, acestea au luat toate măsurile necesare pentru a clarifica acuzațiile lor, instrumentând în special multiple probe care au justificat deciziile adoptate în speță.

b) Motivarea Curții

77. Curtea reamintește că, atunci când o persoană afirmă în mod credibil că a suferit, din partea poliției sau a altor autorități similare, tratamente contrare art. 3 din Convenție, această dispoziție, coroborată cu obligația generală impusă statului prin art. 1 din Convenție, de a recunoaște oricărei persoane aflate sub jurisdicția sa drepturile și libertățile definite în Convenție, necesită, implicit, declanșarea unei anchete oficiale efective. Este necesar ca această anchetă să poată conduce la identificarea și pedepsirea persoanelor responsabile [*Labita împotriva Italiei* (MC), nr. 26772/95, pct. 131, CEDO 2000-IV] și să fie inițiată din oficiu de către autorități.

78. Ancheta care se impune în cazul unor acuzații grave de rele tratamente trebuie să fie rapidă și totodată temeinică, ceea ce înseamnă că autoritățile trebuie să depună întotdeauna eforturi considerabile pentru a descoperi ce s-a întâmplat și că acestea nu trebuie să se

bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a încheia ancheta sau pentru a-şi întemeia decizia (*Assenov şi alţii împotriva Bulgariei*, 28 octombrie 1998, pct. 103, *Culegere de hotărâri şi decizii* 1998-VIII, şi *Batý şi alţii împotriva Turciei*, nr. 33097/96 şi 57834/00, pct. 136, CEDO 2004-IV). Autorităţile trebuie să ia toate măsurile rezonabile de care dispun pentru a obţine probele legate de incidentul în cauză, inclusiv, printre altele, declaraţiile martorilor oculari şi expertizele criminalistice [*Tanrýkulu împotriva Turciei* (MC), nr. 23763/94, pct. 104, CEDO 1999-IV, şi *Gül împotriva Turciei*, nr. 22676/93, pct. 89, 14 decembrie 2000]. Orice deficienţă a anchetei, care diminuează capacitatea de a stabili cauzele prejudiciului sau identitatea persoanelor responsabile, riscă să conducă la concluzia că aceasta nu respectă standardul de eficienţă necesar (*Boicenco împotriva Moldovei*, nr. 41088/05, pct. 123, 11 iulie 2006).

79. Curtea constată că, într-adevăr, a fost efectuată o anchetă în prezenta cauză. Rămâne de apreciat diligenţa cu care aceasta a fost realizată şi caracterul său „efectiv".

80. Aşadar, trebuie să se constate în primul rând că, în pofida declaraţiilor contradictorii ale persoanelor audiate (*supra*, pct. 32-35, 39-40 şi 43), autorităţile nu au făcut suficiente eforturi pentru a clarifica circumstanţele de fapt ale cauzei, procedând, de exemplu, la confruntări (*Cercău împotriva României*, nr. 41775/06, pct. 86, 5 iunie 2012, şi, *mutatis mutandis*, *Bucureşteanu împotriva României*, nr. 20558/04, pct. 55, 16 aprilie 2013). În schimb, autorităţile au ales să elimine toate depoziţiile martorilor oculari ai evenimentelor, motivând că acestea erau subiective, pentru ca, în final, să confirme versiunea agenţilor statului.

81. În plus, Curtea constată că autorităţile naţionale nu au dispus efectuarea unei expertize medicale, măsură care ar fi permis totuşi clarificarea posibilelor cauze ale leziunilor suferite de reclamanţi. O astfel de expertiză ar fi conferit o anumită importanţă eventualelor concluzii ale acestora cu privire la caracterul proporţional al reacţiei forţelor de ordine (a se vedea *mutatis mutandis*, *Petru Roşca împotriva Moldovei*, nr. 2638/05, pct. 47, 6 octombrie 2009). De altfel, se pare că autorităţile judiciare nu au considerat, în niciun moment, că ar fi util să analizeze acest aspect (*Petkov şi Parnarov*, citată anterior, pct. 54).

82. În cele din urmă, Curtea apreciază că raportul comisiei de anchetă internă, înfiinţată în cadrul Inspectoratului General al Jandarmeriei Române (*supra*, pct. 24-25), care face parte din aceeaşi structură ca şi jandarmii incriminaţi de reclamanţi, este de natură să dea naştere unor îndoieli serioase în ceea ce priveşte caracterul echitabil al cercetării [*Ümit Gül împotriva Turciei*, nr. 7880/02, pct. 53-57, 29 septembrie 2009, şi *Saçýlýk şi alţii împotriva Turciei* (acordarea unei reparaţii echitabile parţiale), nr. 43044/05 şi 45001/05, pct. 98, 5 iulie 2011].

83. Aceste elemente îi sunt suficiente Curţii pentru a concluziona că autorităţile naţionale nu au desfăşurat o anchetă efectivă, care să poată permite clarificarea problemei dacă folosirea forţei de către agenţii statului împotriva reclamanţilor a fost proporţionată.

84. Prin urmare, a fost încălcat art. 3 din Convenţie sub aspect procedural.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 5 din Convenţie

85. Reclamanţii susţin că, în data de 1 ianuarie 2011, între orele 15.30 şi 23.30, au fost lipsiţi de libertate fără niciun temei legal, având în vedere că nicio măsură privativă de libertate nu a fost adoptată împotriva lor. În formularul lor de cerere, reclamanţii şi-au întemeiat capătul de cerere pe art. 5 § 1 lit. c) şi art. 5 § 3 şi art. 5 § 4 din Convenţie.

Ţinând seama de argumentele reclamanţilor, Curtea apreciază că acest capăt de cerere trebuie să fie examinat numai din perspectiva art. 5 § 1 din Convenţie, ale cărui părţi relevante sunt formulate după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la libertate şi la siguranţă. Nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepţia următoarelor cazuri şi potrivit căilor legale:

(...)

c) dacă a fost arestat sau reţinut în vederea aducerii sale în faţa autorităţii judiciare competente, atunci când există motive verosimile de a se bănui că a săvârşit o infracţiune sau când există motive temeinice de a crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârşească o infracţiune sau să fugă după săvârşirea acesteia;

(...)"

A. Cu privire la admisibilitate

86. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat, în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. În plus, subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

87. Făcând referire la cauza *Creangă împotriva României* (MC) (nr. 29226/03, 23 februarie 2012), reclamanții afirmă că au fost lipsiți de libertate în mod ilegal timp de mai multe ore. Imputându-i Guvernului faptul că a încercat să minimizeze durata reținerii lor, care trebuie luată în considerare de Curte, aceștia subliniază că și în rezoluția de încetare a urmăririi penale, pronunțată în cadrul procedurii pentru ultraj (*supra*, pct. 51), s-a reținut faptul că aceștia rămăseseră la sediul jandarmeriei până la orele 22.

88. Reclamanții contestă afirmația Guvernului potrivit căreia aceștia nu au fost împiedicați să iasă din postul de jandarmerie, afirmație contrazisă, în opinia lor, de celelalte elemente ale dosarului.

89. În continuare, reclamanții denunță lipsa legitimității unei astfel de lipsiri de libertate. Aceștia subliniază că nu exista nicio acuzație formală împotriva lor și că nu au beneficiat de nicio garanție procedurală. În această privință, au precizat că nu au fost informați cu privire la nicio acuzație formulată împotriva lor și că nu li s-a permis să ia legătura cu familia lor sau cu un avocat.

În plus, potrivit acestora, legislația națională prevedea numai două măsuri preventive privative de libertate: reținerea și arestarea preventivă; or, în speță, niciuna din aceste măsuri nu fusese adoptată împotriva lor.

90. În cele din urmă, reclamanții consideră că lipsa unui mandat de arestare, lipsa formulării unei acuzații formale în primele momente ale interpelării lor și actele de violență la care au fost supuși constituie o serie de indicii care demonstrează, dincolo de orice îndoială rezonabilă, o încălcare a art. 5 § 1 din Convenție.

91. Guvernul consideră că reclamanți nu au făcut obiectul unei lipsiri de libertate contrare art. 5 din Convenție. Citând art. 5 § 1 lit. b), acesta afirmă că reclamanții au rămas în interiorul postului de jandarmerie din stațiunea montană Parâng de la orele 16 până la orele 21 și că nu li s-a interzis să părăsească postul. Potrivit acestuia, reclamanții au acceptat să dea declarații și să asiste la ascultarea martorilor oculari ai evenimentelor. Acesta afirmă că, spre deosebire de reclamantul din cauza *Creangă*, citată anterior, care fusese citat să compară în fața parchetului „pentru a da o declarație" – fără alte precizări –, reclamanții din prezenta cauză au intrat ei înșiși cu forța în sediul jandarmeriei și au agresat jandarmii.

92. Făcând referire la faptele relatate la punctele 8-17 de mai sus, Guvernul declară că, în perioada petrecută de reclamanți în interiorul postului de jandarmerie, jandarmii au efectuat mai multe acte procedurale, într-un interval de timp rezonabil.

93. În plus, Guvernul susține:

– că reclamanții au părăsit postul de jandarmerie la orele 21;

– că, înainte de această oră, aceștia nu au solicitat în niciun moment să li se permită să plece.

94. Făcând referire la cauzele *Iliya Stefanov împotriva Bulgariei* (nr. 65755/01, 22 mai 2008) și, *a contrario*, *Osypenko împotriva Ucrainei* (nr. 4634/04, 9 noiembrie 2010), Guvernul afirmă că, în prezenta cerere, jandarmii nu au intenționat să îi lipsească pe reclamanți de libertate în sensul art. 5 § 1 lit. c), ci pur și simplu să strângă probe pentru o eventuală urmărire penală pentru ultraj și să aplice amenzi. Potrivit acestuia, abia mai târziu

– în februarie 2011 – reclamanții au fost audiați pentru prima dată în cadrul procedurii penale pentru ultraj, de către procurorul însărcinat cu anchetarea cazului.

95. Guvernul consideră că trebuie să se țină seama de circumstanțele speciale ale cauzei: evenimentele au avut loc într-o stațiune pentru practicarea sporturilor de iarnă izolată și era foarte important ca, pentru o aplicare corespunzătoare a legii, declarațiile părților și ale martorilor oculari să poată fi obținute imediat.

2. Motivarea Curții

96. Curtea reamintește că art. 5 din Convenție consacră un drept fundamental, protejarea oricărei persoane împotriva atingerilor arbitrare aduse de către stat libertății sale. Prin proclamarea „dreptului la libertate", art. 5 § 1 se referă la libertatea fizică a persoanei; scopul acestuia este să garanteze că nimeni nu este privat de acest drept în mod arbitrar. Acesta nu vizează simplele restricții privind libertatea de circulație, care intră sub incidența art. 2 din Protocolul nr. 4. Curtea reamintește totodată că art. 5 § 1 precizează în mod explicit că garanțiile pe care le consacră se aplică „oricărei persoane" (printre alte hotărâri, a se vedea *Creangă*, citată anterior, pct. 84).

a) Cu privire la perioada care trebuie luată în considerare

97. Curtea subliniază că părțile nu sunt de acord în ceea ce privește perioada care trebuie luată în considerare în scopul examinării prezentului capăt de cerere și că este necesară o examinare mai atentă a acestui aspect.

98. În această privință, observă că reclamanții precizează că au fost lipsiți de libertate la data de 1 ianuarie 2011, între orele 15.30 și 23.30. La rândul său, Guvernul afirmă că reclamanții au rămas în interiorul postului de jandarmerie între orele 18 și 21.

99. În ceea ce privește ora de începere a perioadei care trebuie luată în considerare, Curtea subliniază că, în conformitate cu documentele anchetei penale interne, documente prezentate în fața sa, în jurul orelor 16, unul din jandarmii care a participat la mobilizarea reclamanților redacta un proces-verbal de contravenție (*supra*, pct. 8). Rezultă că reclamanții se aflau deja în custodia jandarmilor la acea oră. În ceea ce privește sfârșitul acestei perioade, Curtea ia act de declarația ofițerului din Jandarmerie S.B., făcută în fața parchetului militar, conform căreia acesta sosise la postul de jandarmerie din stațiunea montană Parâng în jurul orelor 23 și rămăsese acolo aproximativ treizeci de minute (*supra*, pct. 40). În aceste condiții, Curtea acceptă versiunea reclamanților, potrivit căreia perioada care trebuie să fie luată în considerare a început la orele 15.30 și s-a încheiat la orele 23.30.

b) Cu privire la lipsirea de libertate

100. Curtea reamintește că, pentru a stabili dacă o persoană este „lipsită de libertate" în sensul art. 5, trebuie să se plece de la situația concretă și se ia în considerare o serie de criterii, precum tipul, durata, efectele și modalitățile de executare ale măsurii în cauză [*Guzzardi împotriva Italiei*, 6 noiembrie 1980, pct. 92, seria A. nr. 39 și *Mogoș împotriva României* (decizie), nr. 20420/02, 6 mai 2004]. Fără îndoială, pentru a se pronunța asupra existenței unei încălcări a drepturilor protejate de Convenție, adesea este necesar să se consacre în a discerne realitatea dincolo de aparențe și de vocabularul folosit. Încadrarea sau absența încadrării de către stat a unei situații de fapt nu poate avea o influență decisivă asupra concluziei Curții privind existența unei lipsiri de libertate (*Creangă*, citată anterior, pct. 91-92). Pe de altă parte, Curtea reamintește jurisprudența sa constantă potrivit căreia art. 5 § 1 se aplică, de asemenea, unei lipsiri de libertate de scurtă durată (*Foka împotriva Turciei*, nr. 28940/95, pct. 75, 24 iunie 2008).

101. În speță, versiunea susținută de Guvern este aceea că jandarmii nu le-au interzis reclamanților să plece de la postul de jandarmerie, dar că, după ce au intrat ei înșiși cu forța în sediul jandarmeriei și au agresat jandarmii, reclamanții au acceptat să dea declarații și să asiste la ascultarea martorilor oculari ai evenimentelor. În orice caz, reclamanții nu ar fi solicitat, în niciun moment, să li se permită să părăsească postul de jandarmerie și nu s-ar fi plâns că au suferit o lipsire de libertate în această perioadă.

La rândul lor, reclamanții contestă afirmația Guvernului potrivit căreia aceștia nu au fost împiedicați să iasă din postul de jandarmerie.

102. Ţinând seama de circumstanţele interpelării reclamanţilor, de faptul că aceştia au fost conduşi în interiorul postului de jandarmerie după ce au fost imobilizaţi şi încătuşaţi, că au rămas acolo în cadrul unor măsuri prealabile unei urmăriri penale pentru infracţiunea de ultraj, precum şi de faptul că aceştia nu au putut să ia legătura cu membrii familiei lor, care se aflau în afara postului, Curtea apreciază că ar fi nerealist să se considere că reclamanţii erau liberi să părăsească postul, dacă doreau (a se vedea, *mutatis mutandis*, *I.I. împotriva Bulgariei*, nr. 44082/98, pct. 87, 9 iunie 2005; *Salayev împotriva Azerbaidjanului*, nr. 40900/05, pct. 42, 9 noiembrie 2010, şi *Osypenko*, citată anterior, pct. 49). Rezultă că trebuie să se considere că reclamanţii au fost lipsiţi de libertate.

c) Cu privire la compatibilitatea lipsirii de libertate a reclamanţilor cu art. 5 § 1 din Convenţie

103. Curtea subliniază că lit. a)-f) ale art. 5 § 1 conţin o listă exhaustivă a motivelor pentru care o persoană poate fi lipsită de libertate; o asemenea măsură nu este legală dacă nu corespunde unuia dintre aceste motive [a se vedea, printre multe altele, *Al-Jedda împotriva Regatului Unit* (MC), nr. 27021/08, pct. 99, CEDO 2011]. De altfel, doar o interpretare strictă a acestei liste este conformă cu scopul acestei dispoziţii, acela de a garanta că nicio persoană nu este lipsită de libertate în mod arbitrar (*Shimovolos împotriva Rusiei*, nr. 30194/09, pct. 51, 21 iunie 2011). În ceea ce priveşte „legalitatea" unei privări de libertate, inclusiv respectarea „căilor legale", Convenţia face trimitere, în principal, la legislaţia naţională şi consacră obligaţia de a respecta normele de fond, precum şi normele de procedură, din legislaţia naţională. Deşi le revine, în primul rând, autorităţilor naţionale, în special instanţelor, sarcina de a interpreta şi de a aplica legislaţia internă, situaţia este diferită atunci când nerespectarea acestei legislaţii poate determina o încălcare a Convenţiei. Aceasta este situaţia, în special, a cauzelor al căror obiect îl constituie art. 5 § 1 din Convenţie, iar Curtea trebuie astfel să exercite un anumit control, pentru a cerceta dacă dreptul intern a fost respectat (*Baranowski împotriva Poloniei*, nr. 28358/95, pct. 50, CEDO 2000-III). Mai exact, în materie de lipsire de libertate, este esenţial ca dreptul intern să definească în mod clar condiţiile de detenţie şi ca legea să fie previzibilă în aplicarea sa (*Zervudacki împotriva Franţei*, nr. 73947/01, pct. 43, 27 iulie 2006).

104. Cu toate acestea, respectarea dreptului naţional nu este suficientă: art. 5 § 1 impune, în plus, conformitatea oricărei lipsiri de libertate cu scopul de a apăra persoana împotriva arbitrariului. Există un principiu fundamental potrivit căruia nicio detenţie arbitrară nu poate fi compatibilă cu art. 5 § 1 şi noţiunea de „arbitrar" la care face referire art. 5 § 1 se extinde dincolo de lipsa de conformitate cu dreptul naţional, astfel încât o lipsire de libertate poate fi legală în conformitate cu legislaţia internă, fiind în acelaşi timp arbitrară, şi, prin urmare, contrară Convenţiei (*Creangă*, citată anterior, pct. 84).

105. În ceea ce priveşte motivele care justifică o lipsire de libertate în sensul art. 5 § 1 din Convenţie, Curtea observă că părţile citează litere diferite ale acestei dispoziţii. Astfel, reclamanţii citează art. 5 § 1 lit. c) din Convenţie în sprijinul argumentelor lor. În ceea ce îl priveşte, Guvernul apreciază că acţiunile jandarmilor erau justificate din perspectiva literei b) a art. 5 § 1. Acesta subliniază în special că, în speţă, jandarmii nu au intenţionat să îi lipsească pe reclamanţi de libertate în sensul art. 5 § 1 lit. c), ci pur şi simplu să strângă probe pentru formularea unei eventuale acuzaţii de ultraj şi să aplice amenzi. În acest sens, Guvernul subliniază că, în cadrul procedurii penale propriu-zise pentru ultraj, reclamanţii au fost audiaţi pentru prima dată abia în februarie 2011, de către procurorul însărcinat cu examinarea cauzei.

106. Curtea evidenţiază, în primul rând, că Guvernul nu precizează temeiul legal precis, prevăzut de legislaţia internă, care autoriza reţinerea reclamanţilor în postul de jandarmerie. În rezoluţia de încetare a urmăririi penale din 28 noiembrie 2011, nici parchetul militar nu a precizat temeiul legal intern, dar a menţionat că reclamanţii fuseseră conduşi la postul de jandarmerie cu scopul luării măsurilor necesare pentru a deschide o procedură penală pentru ultraj. În aceste condiţii, Curtea nu poate să facă speculaţii cu privire la temeiul legal care ar

fi autorizat lipsirea de libertate a reclamanților din perspectiva literei b) a art. 5 § 1 din Convenție, invocată de Guvern.

107. În continuare, trebuie să se constate că, în momentul în care reclamanții au fost conduși în interiorul postului de jandarmerie, potrivit jandarmilor, existau motive plauzibile pentru a suspecta că reclamanții săvârșiseră o infracțiune în sensul art. 5 § 1 lit. c) din Convenție. Curtea observă că, deși reclamanții nu aveau calitatea oficială de suspecți în momentul în care au fost invitați să facă declarații, imediat ce au intrat în sediul jandarmeriei, aceasta poate admite că ei aveau, cel puțin, statutul de suspecți *de facto* (a se vedea *a contrario*, *Osypenko*, citată anterior, pct. 53-54). Această concluzie nu poate fi infirmată de faptul că reclamanților li s-a permis, în cele din urmă, să plece în jurul orelor 23.30, după sosirea ofițerului de poliție judiciară din cadrul jandarmeriei, a cărui unică sarcină era, de altfel, să verifice documentele prealabile întocmite de jandarmi și să le transmită unui procuror (*supra*, pct. 40). Astfel, măsurile jandarmilor au fost luate într-un context de natură penală și, prin urmare, lipsirea de libertate a reclamanților intra sub incidența art. 5 § 1 c) din Convenție.

108. Cu toate acestea, Curtea reamintește că, la momentul faptelor, în dreptul român existau numai două măsuri preventive privative de libertate:

reținerea și arestarea preventivă (*Creangă*, citată anterior, pct. 107).

Pentru a decide aplicarea uneia sau alteia din aceste măsuri, era necesar să existe probe sau indicii temeinice că fapta interzisă a fost săvârșită, adică date din care să rezulte în mod legitim presupunerea că persoana față de care se efectuează urmărirea penală a săvârșit faptele imputate (*Creangă*, citată anterior, pct. 58). Or, deși autoritățile judiciare au fost sesizate atunci (*supra*, pct. 16), niciuna dintre aceste măsuri nu a fost adoptată împotriva reclamanților în momentul lipsirii lor de libertate, la 1 ianuarie 2011.

109. Prin urmare, Curtea consideră că lipsirea de libertate ale cărei victime au fost reclamanții la 1 ianuarie 2011, între orele 15.30 și 23.30, nu avea temei legal în dreptul intern. Așadar, a existat o încălcare a art. 5 § 1 din Convenție.

III. Cu privire la aplicarea art. 41 din Convenție

110. În temeiul art. 41 din Convenție,

> „În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă."

A. Prejudiciu

111. Reclamanții solicită suma de 15 000 de euro (EUR) fiecare, cu titlul de despăgubire pentru prejudiciul moral pe care aceștia l-ar fi suferit în cursul evenimentelor din 1 ianuarie 2011. Potrivit acestora, evenimentele în cauză au avut asupra lor un impact emoțional cu atât mai puternic cu cât toți trei sunt persoane cu o probitate morală incontestabilă și nu au mai făcut niciodată obiectul unei anchete penale.

112. Guvernul consideră că, în speță, prejudiciul moral este compensat suficient prin constatarea încălcării și că, în orice caz, având în vedere jurisprudența Curții în materie, suma solicitată este speculativă, excesivă și nejustificată.

113. Curtea consideră că trebuie să se acorde fiecărui reclamant suma de 11 500 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Cheltuieli de judecată

114. Reclamanții nu solicită rambursarea cheltuielilor de judecată efectuate în fața instanțelor naționale sau în fața Curții.

C. Dobânzi moratorii

115. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practicată de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive,
CURTEA,
în unanimitate,

1. declară cererea admisibilă;

2. hotărăște că a fost încălcat art. 3 din Convenție sub aspect material și procedural;

3. hotărăște că a fost încălcat art. 5 § 1 din Convenție;

4. hotărăște
a) că statul pârât trebuie să plătească fiecărui reclamant, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 11 500 EUR (unsprezece mii cinci sute euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, cu titlu de prejudiciu moral, care trebuie convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății;
b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practicată de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

5. respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 15 martie 2016, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulament.

András Sajó,
PREȘEDINTE

Françoise Elens-Passos
Grefier